

FORENINGEN
FOR KIRKEGAARDSKULTUR

Foreningens Love.

(Fortsat).

somheden (jfr. § 7). De vælges for 4 Aar ad Gangen, og et Medlem afgaar aarligt efter Tur. Skulde en eller flere af de nævnte Foreninger ikke ville eller kunne vælge saadanne Medlemmer, er Bestyrelsen berettiget til at foretage det fornødne, saaledes at Udvalget kommer til at repræsentere de fire forskellige Interesser.

Konsulentvirksomhed.

§ 7.

Alle kirkegaardskyndige Medlemmer af Foreningen kan ansøge om Optagelse som *Medarbejdere* ved Konsulentvirksomheden. *Optagelsen*, der foregaar hvert Aar i Juni Maaned, sker af Udvalg for Konsulentvirksomheden.

Ansøgninger om Optagelse maa indsendes til Bestyrelsen inden 1. April. En Liste over de optagne offentliggøres aarligt i „Vore Kirkegaarde“. Hvis et Medlem ved længere Bortrejse eller paa anden Maade faar varigt Forfald eller sidder en Kendelse overhørig, slettes han af Listen.

Klienterne kan selv vælge, hvem de ønsker til at udføre Arbejdet.

De nærmere *Regler* for denne Del af Konsulentvirksomheden fastsættes i Instruksen for samme.

Alle Konsultationer angaaende Kirkegaardsvedtægter, Graverinstrukser, Assistance ved Embedsbesættelser etc., som ordentligvis kan besvares fra Kontoret, ydes Medlemmerne gratis ved Henvendelse til Sekretæren. Eventuelle direkte Udlæg i saa Henseende (f. Eks. ved Repræsentation) kan i givet Tilfælde refunderes af Foreningens Kasse efter Regning.

Generalforsamlinger.

§ 8.

Generalforsamlingen, der afholdes skiftevis i Landets forskellige Stifter i Juni Maaned, er Foreningens højeste Myndighed. Den indvarsles med mindst 14 Dages Varsel gennem Foreningens Tidsskrift eller ad anden Vej direkte til hvert Medlem, dog saaledes, at Kirkegaardsbestyrelser, Foreninger etc. kun har Krav paa een Tilsigelse. *Indkaldelsen* skal indeholde Dagsorden og Regnskab. *Stemme* paa Generalforsamlingen har alle personlige Medlemmer, mens ikke-personlige Medlemmer kun raaer over 1 Stemme for hver Kirkegaardsbestyrelse, Institution etc. Ethvert Medlem, personligt eller upersonligt, kan afgive Fuldmagt til et personligt Medlem, dog kan ingen Medlemmer stemme med mere end to Stemmer. Alle almindelige Punkter paa Dagsordenen afgøres ved simpel Stemmefflerhed, medens Lovændringer eller Beslutninger om Foreningens Ophævelse kræver $\frac{2}{3}$ af de afgivne Stemmer for at have Gyldighed. Dirigenten afgør *Afstemningsmaaden*.

Eventuelle Forslag fra Medlemmerne skal være indgivet til Bestyrelsen inden 1. Maj, og kun de

Punkter, der er opført paa Dagsordenen, kan sættes under Afstemning.

Generalforsamlingens *Dagsorden* skal indeholde mindst følgende Punkter:

1. Valg af Dirigent.
2. Aflæggelse af Beretning for det forløbne Aar.
3. Fremlæggelse af det reviderede Regnskab.
4. Fremlæggelse af Virksomhedsplan for det kommende Aar.
5. Fremsættelse af Budget.
6. Beretning fra Redaktøren.
7. Valg af 1 Medlem til Redaktionsudvalget.
8. Valg af 1 Medlem til Udvalget for Skønssager.
9. Eventuelle Forslag fra Medlemmerne.
10. Valg af 3 Bestyrelsesmedlemmer og 1 Suppleant.
11. Valg af 2 Revisorer og 1 Revisorsuppleant.
12. Fastsættelse af Stedet for næste Aars Generalforsamling.
13. Eventuelt.

Ekstraordinær Generalforsamling.

§ 9.

Ekstraordinær Generalforsamling kan afholdes, naar Bestyrelsen finder det nødvendigt, eller naar mindst 25 stemmeberettigede ved personlig Underskrift forlanger det gennem Brev til Formanden med en Motivering af Ønsket. I sidstnævnte Tilfælde skal Generalforsamlingen indkaldes til Møde senest en Maaned efter Brevets Modtagelse.

Ekstraordinære Generalforsamlinger afholdes altid i København.

Ophævelse.

§ 10.

Ophæves Foreningen, skal dens Midler tilfalde lignende Formaal efter Bestyrelsens Skøn, dog maa dens Midler ikke overlades nogen Privatperson. Dens Bogsamling overdrages til „Alm. dansk Gartnerforening“.

(Fortsættes).

Fra Forretningsverdenen.

Man bør lægge Mærke til en ny Annoncør: „Samson“, Kunst- og Kleinsmedie i Valby. — Vi beder Indehaveren, Hr. Poul J. Hansen, fortælle lidt om Værkstedet og sig selv:

„Jeg har arbejdet ved mange af de store udenlandske Firmaer: Edgar Brandt, Paris; Den ukendte Soldats Grav; Chancy Brothers, New York; E. F. Callwell, New York“.

Vi bemærker os ved vort Besøg i Værkstedet flere smukke Lysekroner, Lampetter, Konsolborde, Spejle, Lygter, Gelændere samt moderne Udstillingsmøbler til Butiksojemed. Vi giver ham vor Anbefaling.

Grangrønt

til Udsmykning af Kirkegaarde leveres af „Det danske Hedeselskab“ ved Henvendelse til Skovrider Holt, Grindsted.

H A V E K U N S T

det bedste og smukkeste Haveblad

har en Del gamle Aargange og løse Hefter, som er til Salg, og som indeholder adskilligt af Interesse. Til Orientering for hvem, der maatte ønske at reflektere paa disse, skal nedenfor nævnes noget af deres Indhold:

Aargang 1921.

Redaktion: I. P. Andersen.

- I. P. Andersen: Bispebjerg Hospital.
B. Errboe: Beplantede Stenmure, Skolehaven.
E. Erstad-Jørgensen: Næsbyholm Have og en Have i Rungsted (Gammeltoft-Skovgaard).
Georg Georgsen: Ny-Barokken i Kolonihaveparken.
V. Fabricius-Hansen: Glyptotekhaven, Haven ved Hirschsprungs Samling, og Koloni- og Skolehaver.
V. Hansen: Vedbend.
Lindholt: Skolehaven.
Aksel Olsen: Nøjsomme Stauder, og lidt om Naaetræer.
G. Reutersvård: Hampton Court.
Konkurrencen om Sortebrødreanlægget i Næstved.
Johannes Tholle: En Middelstandshave (Tømrermester Olsen, Bispebjerg) og nyere svenske Begravelsespladser.
A. Ullerichs: Sump- og Vandplanter.
P. Wad: Hannerupgaard, og Bondehaven (en orienterende Artikel).
Aargangen koster 25,00, enkelte Hefter 2,50.

Aargang 1922.

Redaktion: E. Erstad-Jørgensen.

- H. Ahlberg: Arkitekturminnesforeningens uppmåtninger av äldre svenska trädgårdar.
G. N. Brandt: Haveservitutter.
Emil Böttiger: Direktør N. A. Petersens og Gross. J. A. Christensens Haver i Aarhus.
B. Errboe: En Have i Ryvangen (Direktør Kinck).
Erstad-Jørgensen: Vintergrønne Træer i København. Birkeborg i Skodsborg. Bakkehus Have i Vedbæk. Busketter. Vandtætte Plantebeholdere. Gamle svenske Haver. Vore Kirkegaardem. m.
Georg Georgsen: Den moderne Have som Typehave.
Landkilde: Fra Aaholm Slotshave.
Aksel Olsen: Længeblomstrende Stauder. Stauder i Parken.
Olle Piehl: En Trädgårdsanläggning i Stockholms Saltsjö Skärgård.

- C. Th. Sørensen: Bondehaven. Landbohaver.
P. Wad: Døcherslunds Park. Den danske Bondehave.
Konkurrencen i Næstved.

Aargangen koster 4,00, enkelte Hefter 1,00.

Aargang 1923.

Redaktion: E. Erstad-Jørgensen.

- Emil Böttiger: En Villahave i Aarhus (Direktør Lausen).
Erstad-Jørgensen: Kirkegaardssagen. Bibliotekshaven i København. To Parkanlæg i Randers. En Have paa Fuglebakken (Heilmann). Birk. En Villahave i Snoghøj (Direktør A. C. Hansen). Vindekæppehegn. Tennisbaneindhegninger. Stammehække.
C. M. Møller: Tilvækstboret.
Aksel Olsen: Sten og deres Brug i Haven.
Dines Paulsen: Kirsebær.
Niels Sonnesson: Hus, Trädgård og Terräng.

C. Th. Sørensen: Bondehaven. Haveboliger. Løvgange. Ældre Kirkegaard ved London. Rosa alba plena. Lilium candidum.

- Johannes Tholle: En Kridtstensmur.
P. Wad: Bondehaven.
Udstillingen af Gravmæler; Anlægsgartnereskolen.

Aargangen koster 5,00, enkelte Hefter 1,00.

Aargang 1924.

Redaktion: Erstad-Jørgensen og Georg Georgsen.

- I. P. Andersen: Haveanlæg ved Røjle.
G. N. Brandt: Dyrehavens Deling.
B. Errboe: En Villahave (Valby).
Ester Claesson: En Villaträdgård (Lidingö).
Erstad-Jørgensen: Haven ved Amalienborg (historisk Oversigt). Norrvikens trädgårdar. Forstbotanisk Have. Simrishamn nye Begravelsesplads.
Georg Georgsen: Æbleblomster. En primitiv Villahave (Gentofte). Universitetets botaniske Have København.

Evald Jensen: Landbohøjskolens nye Haveanlæg.

- C. V. Lange: Frilands Chrysanthemum, Tritoma, Crambe cordifol., Galega.
Albert Naur: Kaj Nielsen.
Aksel Olsen: Trædeplanter.
L. Sandberg: Vestre Kirkegaard, Aarhus.
Chr. B. Skrydstrup: En Hækkeklippe-maskine.

E. Struckmann: Er den æstetiske Uddannelse af de unge Have- og Skovbrugsstuderende i betryggende Orden?
Syrach Larsen: Forsthaven i Charlottenlund.

C. Th. Sørensen: Frederiksberg Have (historisk Redegørelse).

- Johannes Tholle: Emdrupborg (et Projekt).
A. Ullerichs: Planteballier.
Endvidere Bidrag til Enqueteen om Statshavernes Administration.

Aargangen koster 6,00, enkelte Hefter 1,00.

Aargang 1925.

Redaktion: Georg Georgsen.

- E. Kjær: Dronning Elisabeths Havestil i den moderne engelske Have.
H. A. Paludan: Om Blomsterne hos Shakespeare. Om Gaard og Have i de nordiske Sprog.
Aksel Olsen: Liljer.
C. Th. Sørensen: Parcelhavens Forenkling.
Johannes Tholle: Historisk-botaniske Haver i Danmark. Klosterhaverne i Odense. Den danske Landsby, I. Landsbybilledet, II. Bondehaven. Den danske Begravelsesplads' historiske Udvikling.
B. Errboe: Phlox decc.
G. N. Brandt: Gartenkunst.
P. Wad: En Højskolehave. Fabrikant Thriges Have i Odense.
Georgsen: Haveinteresse og Haveforstaaelse. Danske Haver 1915—25. Phlox. Vendepladser.
Bibliografier.
Boganmeldelser.
Pr. Aargang Kr. 15,00, enkelte Hefter 1,50.

Særnumre af Havekunst:

Dansk Havekunst gennem 25 Aar (1902—27, 52 Sider); Kr. 4,00.

Det ggl. danske Haveselskabs Have, Kr. 1,00.

Angaaende Bestilling af gamle Aargange og Hefter henvender man sig til Ekspeditionen:

Malthe Bruuns Vej 3, København F.

Aargangene forsendes pr. Efterkrav med paaløbende Porto.

Abonnement tegnes paa Postkontoret.

Fra danske Kirkegaarde.

- 19/8 (Roskilde A.): Havearkitekterne Böttiger og Tholle samt Inspektør Elers-Nielsen og Landinspektør Thorsen skal konkurrere om en ny Kirkegaardsplan til Roskilde Domsogn.
- 20/8 (Ærø Folkebl.): Søby Kgd. bør udvides.
- 24/8 (Nordsj. Soc.-Dem.): Toiletforholdene paa Hørsholm Kgd. er utilfredsstillende.
- 27/8 (Faaborg A.): Der stjæles paa alle Kgd.
- 28/8 (Viborg Amts Soc.-Dem.): Utilfredshed med Priserne m. m. paa den nye Kgd. i Viborg.
- 29/8 (Venstres Folkebl.): Der ansættes en ny Opsynsmand og en Gravstedsgartner ved Sorø ny Kgd.
- 1/9 (Fredericia A.): Grundstensnedlæggelse til Kapellet paa Fredericia nye Kgd.
- 2/9 (Herning Folkebl.): Stendigerne om Herning Kgd. istandsættes.
- 6/9 (Kallbg. Dagbl.): Kyholm Kgd. søges fredet.
- 8/9 (Kallbg. Dagbl.): Man staar overfor en betydelig Udvidelse af Kallbg. Kgd.
- 9/9 (Dannevirke): Kirkeministeriet har godkendt Haderslevs Køb af Jord til Kgd.-Udvidelse.
- (Aarhus Stiftst.): Der skal tages et nyt Afsnit i Brug paa Aarhus Vestre Kgd.
- 11/9 (Møens Folkebl.): Borre Kgd. bliver nu drænet.
- 13/9 (Jydske Tid.): Graasten skal have ny Kgd.
- (Vendsys. Tid.): Hørmested Kgd. er nu blevet reguleret.
- 14/9 (Aalborg Amtst.): Der vil nu blive indrettet Krematorium i det gl. Kapel paa Aalborg Kgd.
- 15/9 (Nakskov Tid.): Planerne til et Krematorium i Nakskov er færdige.
- 16/9 (Holstebro Dagbl.): Hærværk paa Struer Kgd.
- 17/9 (Rosk. Dagbl. og Rosk. Tid.): Menighedsraadet vedtager at anvende det af Havearkitekt Böttiger udarbejdede Forslag til en ny Kgd. i Roskilde. Forslaget giver en »parklignende« Kgd. med Plads til 5-6000 Grave og efter et Overslag paa 35,000 Kr. til Anlæg og 15,000 til Dræning.
- 19/9 (Sorø Amtst.): Medhjælper Chr. Rasmussen er antaget som Gravstedsgartner ved Sorø ny Kgd.

Natt. 29/9. Kirkegaards-Kultur.

Af Thorkild Gravlund.

En Ven skriver til mig:

»Her i Asnæs (Odsherred) har Præsten og Menighedsraadet ladet udarbejde Planer for i Fremtiden at faa lemlæstet hele vor gamle Kirkegaard. Mange af Gravstederne forsvinder helt eller delvis, og Hækkene om dem borttages. Men der vil sikkert baade her og andetsteds blive ført en haard Kamp for at faa bevaret den gamle Odelsret, som vi har til vore Slægtsgravsteder. Paa den gamle Kirkegaard har jeg mit Slægtsgravsted. Det har hørt til min Fødegaard og Slægt temmelig sikker fra i det mindste siden 1646. .... Den lille Plet Jord er for mig noget af det bedste, jeg har. Sidste Aar vilde jeg saa købe min Moders Grav for 100 Aar. Men det kunde ikke ske, den kunde ikke engang fornyes for de 30 Aar.

.... Paa Kortet ser man, at der i Fremtiden tænkes paa at fratage det halve af Gravstedet for at lægge en Gang der. Saadan mener (man) at kunne nedtrampe min Fødegaards og Slægts Historiebog. Saadan gaas der frem over hele den gamle Kirkegaard«.

— Her er Tale om en Landsbykirkegaard, som vel maatte kunne udvides.

Brevskriveren har i mange Aar lagt et enestaaende trofast Arbejde ind paa sin Egn's Historie og Folkeminder. Lars Andersens Samlinger fra Nordvestsjælland er kendte og højt værdsatte af alle sagkyndige.

Skal han takkes for sit Arbejde ved, at Menighedsraadet bryder hans Slægtsgrav ned? Hvem vilde dette kunne gavne?

Det skulde synes, at selvom Loven maa blive ved Magt nogle Aar endnu, inden den faar en ny Omgang i Lovhøsten, saa maatte der kunne gives Dispensation — det hører jo ogsaa med — saaledes at de ældste Slægtsgrave kunne skaanes.

Ellers bliver der kun den Udvej, som andre Bondeslægter i Nordvestsjælland har taget, da de flyttede Gravene fra Kirkegaarden og op paa deres egen Jord.

Saaledes har den Olsen'ske Slægt paa Torpelund, kendt fra sin Musikkultur og sine mægtige Samlinger af »Folkedanse fra Nordvestsjælland«, bygget sin egen Gravhøj paa Gaardens Jord med Udsyn over det vide Land.

Bliver der ikke mere Fred paa Kirkegaarden, maa det blive almindeligt, at Folk flytter deres Gravsteder ud — og kan der ikke gives Dispensation paa anden Maade, maa hvertfald dette gøres lovligt for enhver.

Men Lars Andersens Slægtsgrav fra 1646 kan jo ikke flyttes. Men hvilket Menneske vil have Glæde eller Gavn af at lægge det under Fødder paa en Gangsti? Man skulde hvertfald ikke tro, at Præst og Menighedsraad vilde gøre det.

Knudstrup-Andresen, Portrætfotografer.

St. Kongensgade 21 - Telefon Palæ 1907.

Vor tekniske Afdeling udfører Fotografering af Haver og Blomster.

Foreningen for Kirkegaardskultur,

hvis Formand er Pastor *A. J. Bartholdy Møller*, har til Formaal at „fremme Sansen og Interessen for Kirkegaardsforhold i Danmark, saaledes at Kirkegaardene baade i æstetisk, teknisk og hygiejnisk Henseende kan komme paa Højde med Tidens Fordringer“. Foreningen søger dette Formaal gennemført ved at udsende sit Tidsskrift, der redigeres af Havearkitekt *Johannes Tholle*, og som udkommer med 9 smukt illustrerede Hefter om Aaret. Foreningen virker desuden ved Afholdelse af Foredrag og Møder for Menighedsraadskredse, til hvilket Formaal der haves en stor Lysbilledsamling til Disposition; ved Opretholdelse af en Konsulentvirksomhed, hvor Kirkegaardsbestyrelser kan faa fornøden Assistance med Regulering, Udvidelse eller Anlæggelse af Kirkegaarde o. s. v. Foreningen har i Regelen et Beløb paa nogle Hundrede Kroner til Disposition for Kirkegaardsbestyrelser, som ønsker at forskønne deres Kirkegaard ved hensigtsmæssig Plantning; den ejer en betydelig Bogsamling om Kirkegaardsforhold, hvorfra Litteratur kan udlaanes til Medlemmerne, og den har udgivet følgende:

- Smaaskrifter Nr. 1: Den kongelige Anordning om Kirkegaarde, 35 Øre pr. Stk.
- - 2: Ligbrændingens Lovregler, 25 Øre.
- - 3: Vedtægt for Landsbykirkegaarde, 25 Øre.
- - 4: Vejledning til Kortlægning og Protokollering, 25 Øre.
- - 5: Begravelsesritual, 25 Øre.

Fr. Hansen: Kirkegaardsprotokol; anbefalet af Kirkeministeriet, pr. Stk. 30,00, pr. Par 55,00 Kr. Medlemmerne har Kr. 5,00 Rabat pr. Protokol.

Johannes Tholle: „Vore Kirkegaarde“, Aargang 19^{28/29} og 19^{29/30} komplet à 6,00 Kr.; af Indholdet fremhæves:

19^{28/29}:

*Begravelse - Ligbrænding, af *A. Berg*. *Kirkegaardskultur, af *A. Berg*. *Alle-Helgens-Andagterne paa Kirkegaardene, af *A. Fibiger*. *Den mosaiske Kirkegaard i Fredericia, af *C. V. Hansen*. *Ligbrændingen i Europa i forhistorisk Tid, af *Hans Kjær*. *De gamle Kirkegaardsdiger, af *Søren Knudsen*. *Gravminder af Træ, af *Søren Knudsen*. *Gravstedsanlæg, af *J. P. Andersen*. *Folkekirken og de kommunale Kirkegaarde, af *Poul Nedergaard*. *Katakomberne i Paris og i Rom, af *Axel Berthelsen*. *Ligbrændingens Stilling i Danmark og dens Stilling indenfor den danske Statskirke. Ligbrændingens hygiejniske Betydning, af *Knud Secher*. *Folkekirken og de kommunale Kirkegaarde, af *Chr. Bech Skrydstrup*. *Krematorier i Danmark, af *C. Svane*. *Harboøre Kirkegaard, af *Johannes Tholle*. *Om Kirkegaardenes Ret til at frede Træer paa Gravstederne, af *Johannes Tholle*. *Opvarmning af Kapeller, af *K. H. Karst*. *Den kongelige Anordning, af *Johannes Tholle*. *Kirkegården i Svendborg, af *Johannes Olsen*. *Taksen, *Taxus baccata*, af *Johannes Tholle*. *Urnehaver, af *Johannes Tholle*. *Roskilde Kirkegaard, af *Johannes Tholle*. *Københavns Begravelsesvæsens Vandkumme, af *Johannes Tholle*. *Regulering af Landsbykirkegaarde, af *Johannes Tholle*.

19^{29/30}:

*Om Dræning af Kirkegaarde, af *O. D. Andreasen*. *Hillerød Kirkegaard 1830-1930, af *I. Blomberg* og *A. Boisen*. *Regulering af Beplantning og Monumenter ved Servituter, med Bem. af Red., af *Erstad-Jørgensen*. *Planer til nye danske Provinskirkegaarde. I. Fredericia, af *E. Erstad-Jørgensen*. *Den gamle jødiske Kirkegaard i Møllegade, København, af *Josef Fischer*. *En Slægts Gravminder gennem fire Generationer, af *Gunnar Hammerich*. *Nogle Gravminder fra Lollands og Falsters Kirkegaarde, af *Frands Hansen*. *Om Rosen som Dødens og Gravens Blomst, af *Poul Herring*. *Søndermark Kirkegaard, af *A. Hilsøe*. *Kapellet paa Holbæk Assistens-Kirkegaard, af *Marius Pedersen*. *Udsmykning af Portalen ved Vestre Kirkegaard, København, af *Svend Rathsack*. *Private Begravelsespladser, af *P. Severinsen*. *Sprængning ved Aerolit, af *Chr. Bech Skrydstrup*. *Kirkegaardene i Holbæk, af *Albert Thomsen*. *Kirkegaardens Træer. I. Pyramidepoplen, af *Johannes Tholle*. *Landsbykirkegaardens Beplantning, af *Johannes Tholle*. *Danske Kirkegaarde i 1929, Red. *Gravstedsanlæg Nr. 1, Red. *Gravstedsanlæg Nr. 2, Red. *Kirkegaardslederens Uddannelse og Kvalifikationer, Red. *Privat kontra offentlig Begravelsesplads, Red. *Søndermark Kapel og Krematorium.

Kontingent for Menighedsraad mindst 7 Kr., for Selskaber og Institutioner efter Aftale, for Personer i Danmark 5 Kr. og i Udlandet 6 Kr.

Indmeldelser modtages paa Foreningens Kontor: *Malthe Bruuns Vej 3, København F.*, hvorfra ogsaa Foreningens Skrifter forhandles. Medlemmerne opnaar 10 pCt. Rabat ved Køb af disse.